

PHM. Ig. – 290. 103496/1988.

Kívül-belül menetes műanyag betétek cseréje

Valamennyi Igazgatóság

Székhelyein

Üzemigazgatóság

Záhony

Valamennyi Építési Főnökség

Székhelyein

MÁV Tervező Intézet

Budapest

Központi Felépítményvizsgáló Főnökség

Budapest

Anyagellátási Igazgatóság

Budapest

Beruházási Iroda

Budapest

Az évekkel korábban bevezetett kívül-belül hullámos műanyagbetéteknél, amelyeket az **LM** és **TM** jelű aljakban, az átmeneti betonalkakban és a kitérő betonalkakban használunk, a sinek, illetve alátétlemezek leerősítésénél és felbontásánál szokványos körülmények között semmi rendellenesség nem fordult elő.

Olyan esetben azonban, amikor a síncsavarok eldeformálódnak (pl. kis sugarú ívekben elégtelen fenntartás során, főleg **TM** jelű aljaknál), akkor a síncsavarok kicsavarása során, az elgörbült csavar nekifeszülhet a műanyagbetétnek annyira, hogyha az alátétlemez szabadon van, illetve azt csak ez az utolsó síncsavar erősíti le és a sín sem terheli le az alátétlemezt, akkor az elgörbült csavar kicsavarása során nem a síncsavar csavarodik ki, hanem a műanyagbetét. Emellett attól függően, hogy hol támad nagy mérvű nyomóerő a csavartól a műanyagbetétre, alul vagy felül el is nyíródhat a műanyagbetét. (A közelmúltban ilyen esetek egy elhanyagolt fenntartású vágány mezőinek az elbontásánál előfordultak nem MÁV kivitelező esetén.) Fentiek miatt felhívjuk a figyelmét arra, hogy hasonlóan igénybevetett vágány bontásakor, vagy egyéb esetben is, ha a műanyag betét kicsavarodását észlelik, akkor azon a helyen a síncsavarok kicsavarását úgy kell végezni, hogy a sín leterhelje az alátétlemezeket, mert így a műanyagbetétek nem tudnak kicsavarodni.

Ahol a műanyagbetétek kicsavarodtak, de nem hibásodtak meg, azokat vissza kell csavarni. Ha a műanyagbetétek az elgörbült síncsavarok kicsavarása közben tönkremennek, akkor azok helyett új kívül-belül menetes műanyagbetétet kell a régiék helyére visszacsavarni. Ezek után a betonalkak tovább használhatók.

A beszakadt, vagy egyébként meghibásodott műanyagbetéteket erre alkalmas szerszámmal kell kicsavarni. A szerszám egy keményfémből (pl. rugóacélból), a csatolt ábra szerint készült, a széleken elvékonyodó laposvas, amely fel van hegesztve egy „T” alakú szerszám végére (olyan lesz így, mint egy geo kulcs, de a csavarozó része helyett az előbb részletezett lapka van felhegesztve).

Ezzel a szerszámmal a régi műanyagbetétet úgy lehet kicsavarni, hogy a lapka végét behelyezzük a műanyagbetétbe, a szerszámra ráütünk kalapáccsal, hogy a lapka két éle a műanyagbetét belső csavarmenetes részébe bevágódjon, és utána olyan mozdulatokkal, mint ahogy a geocsavart is kicsavarják, a műanyagbetétet ki lehet csavarni. (A beleszakadtat hasonlóképpen lehet kicsavarni.)

A műanyagbetét kicsavarása után annak fészket az esetleges szennyeződéstől ki kell takarítani (pl. a port, kisebb darabokat sűrített levegővel) és utána lehet helyette az új műanyagbetétet

becsavarni.

Az új műanyagbetét alsó végéből 5-10 mm-t le kell fűrészelni, a műanyagbetét külső felületét olajjal be kell vonni, majd a végét kézzel kissé be kell csavarni. Ezután a fent említett szerszámot (lapos vasat) a műanyagbetétbe bele kell illeszteni, a szerszámra kalapáccsal rá kell ütni és hasonlóan a geocsavar meghúzásához el kell kezdeni a műanyagbetét becsavarását. Néhány fordulat után ismét rá kell ütni a becsavarró szerszámra. Ezt (forgatás, ráütés, forgatás, ráütés...) addig kell végezni, amíg a műanyagbetét teljesen be nem csavarodott a fészkébe. Ha a ráütések miatt oválissá vált a műanyagbetét felső kör keresztmetszete, emiatt nem lehet forgatni a betétet, akkor a szerszámot felfelé ütögetéssel ki kell venni és azt az előző helyzetére merőlegesen behelyezve kell a becsavarást befejezni.

Ha a betétből való levágás kevésnek bizonyult, teljes becsavarás után is kiáll a betonajl felületéből a műanyagbetét, akkor néhány mm a betét tetejéből is levágható.

Mínthogy a csavar megtámasztását a műanyagbetét felső kónuszos vége végzi, törekedni kell arra, hogy a műanyagbetét felső részéből – egy-két kivételes esetet kivéve – ne vágjanak le.

A kívül-belül menetes műanyagbetét az Anyagellátási Igazgatóságtól rendelhető meg.

A ki-becsavaró szerszámot, ahol erre esetleg szükség lesz, házilag lehet elkészíteni.

A műanyagbetét csere vonatmentes időben a pályában is végrehajtható a geo alátétlemez vágánytengely irányában való olyan mérvű eltolása után, hogy a műanyagbetét szabaddá váljon, a sín alátámasztását azonban biztosítsa.

Nyíltlemez-es leerősítésnél az alátétlemez hasonló módon végrehajtandó eltolása mellett az aljat is mozgatni kell hosszirányban.

A munka végrehajtása során mind hevederes illesztésű, mind hézagnélküli vágányban végzett munkánál ugyanolyan egyéb feltételeket is teljesíteni kell, mint az alátétlemez cserélése során. Annyival előbb kell azonban jelezni a figyelőőrnek a vonat közlekedését, hogy a műanyagbetétbe beütött szerszám felfelé ütögetéssel való kivétele biztonsággal időben megtörténhessen.

Építési és Pályafenntartási Főosztály

Halmai Árpád s. k.,

főosztályvezető-helyettes

Az ábra megtalálható a gyűjtemény I. Kötet 314. oldalán!

